

L'EMPOBRIMENT DE LA CATALUNYA SOCIAL

Vicenç Navarro

Catedràtic de Polítiques Públiques. Universitat Pompeu Fabra, i

Professor de Public Policy. The Johns Hopkins University

26 d'octubre de 2013

L'Eurostat, l'agència estadística de la Unió Europea (UE), acaba de publicar una sèrie de dades sobre la situació social als països d'aquesta col·lectivitat política, incloent la Unió Europea dels Quinze, UE-15 (el grup de països de la UE amb un nivell semblant de desenvolupament econòmic al d'Espanya i Catalunya), que mostra una situació altament preocupant per a Espanya. Al comparar aquestes dades amb les que elabora l'Idescat, l'agència d'estadística de la Generalitat de Catalunya, es pot veure que la situació és (en la majoria d'indicadors socials) fins i tot pitjor per a Catalunya.

Comencem pel mercat de treball, on la majoria de la població obté els seus ingressos. I per entrar en l'anàlisi del mercat de treball, és necessari mirar la situació econòmica en general. Doncs bé, l'economia catalana ha descendit l'any 2012 més ràpidament, gairebé tres vegades més, que la de la mitjana de la UE-15. Un altre indicador negatiu és que la taxa d'ocupació de la població (dels 15 als 64 anys) és més baixa a Catalunya que a la UE-15 (60,3% i 65,2% respectivament), la qual cosa es dona tant amb els homes com amb les dones. I aquesta baixa ocupació no es deu al fet que la gent no vulgui treballar. Hi ha moltíssima gent que desitja treballar i no troba feina. En realitat, l'atur és un dels més alts de la UE-15 (UE-15 10,7%, i Catalunya 22,7%, que després d'Espanya, 25,2%, i Grècia, 24,5%, és el més alt dels països de la UE-15). Aquest percentatge és fins i tot més del doble (50,7%) per als joves menors de 25 anys, sent també el més alt de la UE-15 (UE-15 22,2%) després d'Espanya (53,2%) i Grècia (55,3%). Aquesta elevada desocupació s'ha accentuat amb la reforma laboral aprovada també pel partit governant de la Generalitat, que era presentada per aquest partit així com pel partit governant d'Espanya (que també la va aprovar), com la mesura necessària precisament per baixar aquesta desocupació.

Aquesta imatge tan negativa del mercat de treball queda fins i tot més empitjorada quan analitzem l'atur crònic, és a dir, persones en desocupació durant llargs períodes de temps. Catalunya està, de

nou, juntament amb Espanya, a la cua de l'Europa Social. El percentatge de persones que estan aturades durant més d'un any a Catalunya (i a Espanya) es gairebé tres vegades més elevat que a la UE-15. Una situació semblant ocorre quant a la precarietat, que està molt més estesa a Catalunya i a Espanya que en la mitjana de la UE-15.

I, en contra de la percepció promoguda constantment per cercles econòmics i financers que el problema del mercat laboral català i espanyol és la seva excessiva rigidesa, Catalunya té un dels percentatges més baixos de treballadors amb contracte fix en la mitjana de la UE-15. Aquest deteriorament del mercat de treball català es reflecteix també en un marcat descens salarial. A Catalunya i a Espanya, en contra del que va dir el ministre Montoro, del govern espanyol, els salaris van baixar un 0,2% al 2012, contrastant amb els de la mitjana de la UE-15, que van pujar un 0,8%.

Quant a despesa pública social, les dades són igualment preocupants. La despesa pública en protecció social a Catalunya és de les més baixes de la UE-15 (22,6% versus 30,2% del PIB, respectivament, al 2010), i això a pesar que Catalunya sigui més rica que la mitjana de la UE-15 (el seu PIB per càpita és el 110% de la mitjana del de la UE-15). I això ocorre a la majoria de serveis públics de l'Estat del Benestar. Així, en educació, la despesa pública al 2010

va ser solament el 4,1%, molt més baixa que la mitjana de la UE-15 (6,1%). Aquesta menor despesa és doblement preocupant, perquè les necessitats educatives de Catalunya són molt majors que les de la mitjana de la UE-15: el percentatge de la població de 20 a 64 anys que ha aconseguit almenys l'ensenyament secundari és dels més baixos de la UE-15 (54,4%, versus 71,2% en la mitjana de la UE-15). El dèficit social apareix també no només en la despesa, sinó en la normativa de protecció social. Així, el salari mínim a Catalunya és dels més baixos de la UE-15. Es miri com es miri, la Catalunya social està a la cua de l'Europa social (dels 15).

L'argument que té més visibilitat mediàtica als mitjans de major difusió a Catalunya és el dèficit fiscal, referit també en termes més bel·licistes com "l'espoli de Catalunya per part d'Espanya". Ja he mostrat en un altre article amb dades que aquest dèficit explica solament una part d'aquest enorme dèficit social de Catalunya. Aquest dèficit fiscal explica part del subfinançament de les transferències i serveis públics de l'Estat del Benestar. Però explica solament una part, perquè la major part es deu a una altra causa que rarament apareix als majors mitjans d'informació. I això es veu molt clarament en l'anàlisi de l'enorme deteriorament del mercat laboral català i en el gran descens de seguretat i protecció social i dels salaris, tots ells esdeveniments que responen a reformes del mercat laboral aprovades a les Corts espanyoles per partits catalans presents

a Catalunya amb representació en el Parlament de Catalunya i que la governen i/o l'han governat, i el vot dels quals a les Corts espanyoles reflecteix la seva sensibilitat política conservadora, liberal i/o socioliberal, que apareixeria també en cas que governessin una Catalunya independent. Aquesta és la causa de l'endarreriment social de Catalunya. L'enorme domini d'aquestes forces conservadores, liberals i socioliberals en la governança de Catalunya (i d'Espanya). Per aquest motiu tots dos països estan a la cua de l'Europa Social.

Aquestes dades assenyalen que l'argument freqüentment adduït que una Catalunya independent tindria un Estat social millor finançat que ara, dependria de qui dominés la Transició de la Catalunya actual a la Catalunya sobirana. Avui la Catalunya social està molt per darrere del que li correspondria pel seu nivell de riquesa i pel nivell de recursos que la Generalitat de Catalunya podria recollir si hi hagués aquesta voluntat política.